

Шинедхегдехен аймаг

Jaruuna—ene aimag xadaa staalinska tabanzilnyy soo шинедхегдехен аймаг myn. Urda...

Egete niutagai azalsad xadaa, Moolotovoi neremzete kolxooz togtoogo...

1931 on boltor, urdin nyidel arad zon bolbol negešij gektaar tariia taridaggyi...

Jarovizaacada zišeete hainaar beledxexe

Paartiin XVIII sjeedz deere nyxer Andreejev bolbol өөрийн...

1938 ондо Kabaanskiin аймаг дотор Jarovizaacalagдан yrehөө 1470 gektaar tarigdahan baigaa...

Manai Burtiiaad-Mongol Res.

Mynөө, ene dasangal 150 гаран гэрнүүд xadaa kolxoozuudta утгэнхэй. Агуулж Октяабрска...

Jaruunin аймаг болбо Стаалинска табанзилныи торшо soo jixeer xygezze...

Bajar Angaarov.

пүүблике болбол Иркыитске ба Циитинске ообластануудтай баталн, sociallis sorevnovaanitiin...

Gen. Sibiraag.

Gynzegii geegdel

Xori. Чисаанин somoni "Улаан-Тариаан" kolxooz болбол...

Maldань xamuu ybešen 1933 onhoo xoišo mynөө xyrtter likvidiirevelegdeegy baina. Tifxede...

Gadana, likbeezei ba arig seaberei xydelmeri, agitacioon-no-maassova xydelmeri ton muugaar tabigdanxi.

Enе kolxooz болбол jamar ушаргаа тием байдлаи бгел, kolxoozoinь дунда discipline ton hula baina.

Myn, ene kolxoozoi tryylegše Moosarov xadaa BK(b)P-iiin aikoomoi byroogoor xydelmerihe...

O. Gombojova

ZURAG DEERE: Ulaan-Vdede ende hajaxan болhon, poxoodto xabaadagšад protivogaaz ymdөөд Jabana.

Mixailovai foto.

PVXO—goi HURALSAL

Maartiin 4-nei yder, ilangajaa selmeg, dulaan yder baigaa hen. Ydiin xoinoxi 6 чаас болхотой xамта, vozдууша trevoogo exilze...

Terenehe xoišo vozдууша trevoogonud tyрге tyрге болосогоohon baina, todorxoilon xebele, maartiin 5-nei yder ygleheei 7 чаас 30 минуута, 3 чааста, 9 чааста геге meter...

Enе yngegegdehen PVXO-goï huralsalai ali byxii bojevoi zorilgonuudijï oliiçion dyyrgeged, өөhediiinge ynen se-xe bojevoi xydelmeriin rezylb-taaduudijï xaruulagšad nelieed

Erxim anguusan

Zakaamin. Jongorbolin somonoi, Jезooivoi neremzete kolxoozoi çleen, 15 zilei toršo soo agnuriin xydelmeride jabahan nyx. Buda Batuujev gегe ene zilde agnuriin brigadiin...

BK(b)P-iiin Xoriin aikoom болбол Moosarovijï xydelmeriheñ gargaбаš, myнөө boltor tendens baigaza baihanь gai-xaltai baina.

Legdeenov.

olon bil. Vzvoodiin komandiiir nyx. Bulgaakov болбол byxii bojevoi daabarinuudijï ton tyрге-ger ba erximeer dyyrgeze шадаа. Tiiгеед, tere xadaa bojeecyydtee daalgarinuudijï yгxededө, ton todo ba sag soonye ygeze şadahan baina.

Zvenooгoi komandiiir nyx. Kozeevnikov болбол byrišijï ha-naar xydelmerileө. Ilangajaa maartiin 5-nai yder ydiin xoino 3 чааста болhon trevoogiin yjeer, өөrlingөө bojeecyyd, nyxed: Popoov, Çerniix, Boroviñski gegşedtei oliiçion xydelmeriin rezylb-taaduudijï xaruulhan baina...

Enе yngegegdehen trevoogiin yje soo зарim komandanuud, vzvooduud, otdeleninyud, zvenoonuudai xydelmerinyydenь dutuu dundanuud yzegdehen baina.

Timeheee, ede dutuunuuđhaa viivod xeze, PVXO-goï xydelmeriijï erximeer tabixanь şuxaliin şuxala zorilго myn.

C. Dor.

Sorevnovaanida uriba

Kabaanskiin аймагаг заганаг zavood ba zagaha barilig kolxoozuudta, paartiin XV sjeezdiin neremzete socialis sorevnovaani yргeнөөр Jabonlagdaza baina. Kabaanskiin gahanai zavoodoi, Kablakooв...

Maartiin 28-30-ai ydernyyte Kabaanskiin, gyrenei zaganaг zavood ba zagaha barilig kolxoozuudai staxaanovcutu совеşçaanida xabaadagšад бол 1939 onoi zagaha bariliggaa zilei pianiijï Oktiaabr...

Eldeb уşарal

BULAG TEHERBE

Xoriin аймагаг, Bulagaane seloodo sine баригданань guulliin ger doorhoonь genenь xysetelgeer sorgolhon уhandanь berhen baina. Enе tеherhen lag xadaa hurguulliin poolligebden, yyde ba sonxoоронь bollihan байха jym. Gazar doorhoo гарган, uhanai ene janziiin orjoloi болбол mynii hurguuliiijï xynei xemзырханаг deeee myliheer xyrtleee. Tyn geed, myliheeniinь potlooer tulan алдаа. Hurguuliinь xee нагга, myнөө mylihen doşoyi nabtar baina. Hurguuliinь xiiin deede koloodoi tee doxonhoo уhan buuza baina. Biiг bulagai уhan xadaa kolxooz 10 gernyydijï myliheer xyrtlee. Selooгoi dunda myliheer xadaa bil bolşoo.

Hurguuliinь zөөriinyd arşалagdaa. Hurguuliinь zartins sag зураа zогsoogdo болбоš, myнөө hurguulidaa xoozoi gernyyd ygteed baina.

Hajaxan. Bulgaanskahaa килооетрегi газarta, Onboorskо дееевнид, бaha уşарal болhon baina. Enе lag xadaa дееевнид dунда хаа гараа. Eneeni urda raioondo lime уşарal ybllideegyi baigaa. 2 zilei na, mynxdөө xyrengi polo da, Mogooçа stancada, doorhoo bulag tеherhen xebele medeesehen jym.

B. Angar

DEKABRIIST N. A. BESTYZEV

Yngeregşe зуун zilei 50 онуудаг, niutagai izdaaninuudta—Иркыитске gybeerminь eparxialьна veedomostinuudta buriaadai folklooroi записууд бил болhon baigaa. Izdaaninuudta, ilangajaa religiozno folklooruud xeblegedeg baigaa.

Enе xadaa slyçaina бişe, jyyndeб гегеде, buriaadai folkloorijï eгeeн tyrynь sugluulagšад xadaa missioneernyyd baigaa. Missionernyyd xadaa buriaadai şamaanstvijï aliş talahaanь yzeze, buriaadta pravoslavno şazanai delgerelgiijï jixedexe геге, urdaa zorilго tabihan baigaa.

Niutagai xynzonoi дундаha, aradaг yge xelijij hainaar medexe buriaad folklooriistnuudai бил болxoođ, yngeregşe. зуун zilei 70 onhoo exileze, buriaad pleemenyydeci folkloorijij byrjixeer sag yргelziin yzelge exilhen baina. Timeheee, N. A. Bestyyzev xadaa Buriaadta, tyryyşiiñ folklooriistnuudai negen bolno. Bestyyzev болбол xedii buriaad duunuudijï ba yльгер-nyydijï бiшеze şadahan baigaa.

1791 ondo N. A. Bestyyzev

tyrehen baina. Enе xadaa dala-in koorpusta obrazovaanitai болзо, tende niite erdemel disciplinenyydeer goritoisog xeblexeltei болhon baigaa. Tereenti negen xamta, Bestyyzev болбол xydoozestviin Akaceemide huralsahan baigaa. Tere болбол floodto orood бай-xadaa, baruun Jevrooplinь ор-nуудаар pyteşeevte xehen baina.

Bestyyzevei niutagtaa jirexedenь, teremijï orod floodoi istoorigraf ba admiraltstviin dergedexi, dalain myzein naçaaľngijь болгон томилhon baigaa.

Bestyyzev болбол, samoderzaaviijï unagaaxa ba eneenijï demokратиçeska johonoi xytelberilгөөр helгexe zorilгoтoi seeverne niuusa oobşçestviin çleen болon 1824 ondo abтан baigaa. Udañsgyi, Bestyyzev болбол ene oobşçestviin aktivna ba energiiçne çleen болno.

Peterbyyrgede болhon voss-taaniin urda yder, ene болбол soldaaduudai дунда агитаçа хегеһа ба 1825 onoi dekabrijinь 14-de гвардейске ekipažijijь с-наадска plooşçадь deere гар-гаад, Nikolainь seregyyd xadaa voss-tavaalhan soldaaduud teeşe buudaza exilтерень, tedenteеге байhan baina.

N. Bestyyzev voss-taanida xabaadalsahanaigaa тyлөө, өөrlingөө axa M. Bestyyzevtei, xoliin Sibiriite kaatorzua xydelmeride sylegdexөөр шидгегдеһен baigaa. Dekabriistnuudijijь kaatorга хаалтада хамтадагь байгахилин tulada

Çitiin oetrooghoo dekabrijistnuudijijь Petroovsko zavoodto elь-geexe геге çaarska pravitelьstvo шидхеген baigaa. Dekabriistnuud xadaa Çitehee Xoriin тa-laar траактруу Jabaza Deede-Yде jireed, tendehee jixe траак-

truu гараад, „semeeisk“ посе-лени соогуур ба Tynlinь buriaadai дундуур—Muxar-Şibe-reeв ba Xarayzaar Jabaza, Petroovsk zavoodto jirehen baina.

Enе замдаа dekabrijistnuud болбол buriaad ba semeeske zonuudtai tyryyşiiñxiee uulzahan baina. Bestyyzevei tyryyşiiñ folkloorно записууд xadaa jabadalainь ene yjede xabaadana. „Bi jixenxi sagaa te-dentei xөөreldeze ba tedeniijijь asuuza yngeregged hem. Zarim negenь orodoor хaitar xeлeдeг, зарим хуныudeернь, өөrlingөө zoxiiohon slovariilinь

tuhalamzaar, araxan геге хөө-reldeded hem. Enе xadaa te-deniijijь jixeer honirxуuldag баigaa геге Bestyyzev өөrlingөө, aavgušiiinь 16-nal dnevniig soo биşene. „Tede namda өөhediiñгөө yлгernyydijijь xeledег baigaa, bi, 2-3 yлгeriijijь, оршуулгajinь tuhalamzaar биşеe abhan aad, tedenee xajazarxihamni xairtai baina“ (N. Bestyyzev dnevniig „23—24“ niuur).

Terenei dnevniig soonye бiшегден „xaxaxaxai“ геге buriaad yge xadaa buriaadai baidalijijь Bestyyzevei jixе anxарaltaigaar yzedeglijijь gerselne.

Bestyyzev 13 zil soo Çitiin ba Peroovsko zavoodoi kaatorzua xydelmeride baigaad, 1840 ondo өөrlingөө axa Mixailijit Selengiinь yjezdiiñ poseseliniide oşohon baigaa.

Ede xadaa Selenginski-hee 5 kilomeetr tuxai газarta Selenge myrenei erjede, buriaad tariiaşantai xyşe болон baira tyxөөрhen baina. Tede-nei goorodto байxijijь xorihon баigaa. N. Bestyyzev болбол sag yргelze аза huuxa газarta jireed байxadaa, niutagijijь hai-naar şinxexe геге şидхеген baigaa.

Enе şinxeligiingee rezylb-taadtad, XIX веekiin tyryyşiiñ xaxadaг, buriaadai аза baidalijijь xaruulhan oöçerka „Galuta nuur“ геге гарşаг dorо „Jesteevtenne naukiin veestniг“ gehen 50 онуудai зурнаалда, гархан baina. Bestyyzev болбол „Galuta nuur“ геге oöçerkheгөө гадана, etноgrafiçeske xapaaktarta oöçerknuudijijь bişehen байxa.

N. Bestyyzev xadaa науçнаг zanaiatinuudaiгаа хавууçаар, азаxиин хегегyydijijь jixе inte-

reestelgeer еrxildeg болhon баigaa. Bestyyzevtenн xadaa niutagai kypeecyydeгi xabaadagaitaigaar narin ноöhoto хони yдxeberilь-гийн геге, tereñ амзалтгийг байhan бaina. Gadana, Bestyyzevten, arahanaг yiledberilijijь erxilhen баigaa. Kystaarna тi-пeгi arhanaг zavood бariaa. N. Bestyyzev, kyzneeçne slesar-na, tkaacka ba бişe бişe tex-niiçeske remesloogoi hain маас-ter ba specialist баigaa. Ede xeregyydijijь N. Bestyyzev, өөpөө erxildeg баigaa.

Bestyyzev болбол ton ондоо janziiñ пееçь барihan бaina. Enenь ton бага тyлişe xeregleeş хаа, jixе дuлаа yгeдег баigaa. Terenei гегтөнь ooped xeze labaratoop бил бол-gogdohon ba çasil galgaxa ас-tonomiiçeska observatoopi бил бол-gogdohon бaina. N. Bestyyzev xadaa Sarampilov геге buriaadtai хамта, podzoorno trybaa izobretaalaа, 1861 ondo, buriaadai tyryyşiiñ periodiçes-ka xebele „Xiaagtiin listook“ gehen gaezed, edenei izobre-teeni tuxai tolilohon баigaa.

Өөrlingөө etноgrafiçeska нау-уuçно - popullaarna xydelmeri-nyyд soogoo—„Laamstvo xadaa buriaad arad зонoi дайсан —геге, lamnarai, kalijimiiñ ur-dahaа erid esergyysene.

Myнөө, ene sosioovi болбол likvidaacalagdahan baina. Nyxer Moolotov 1936 ondo Kreemli-de Buriaad-Mongol ASSR-ei delegaaciin uulzalga deere ligee xeлehen бaina: „орodoг revolycioonno xydelmerişed ба tariiaşад xadaa poopuudijijь ygeгi болгohondol adaljaar, buriaad-

mongol azalşан xadaa çioonno lamnaraijijь ygeгi so, myнөө ene şine да, zolto азabaldalai zo-rooo“.

Xariusałgata редактор R. Bin baajev.